

az ígéretnél maradtak. Dux olyat írt, mit nem használhatok. Greguss megátalkodott makacs. Salamon csak a színházra vállalkozott, de most beköszöntöt csinál. Beszélyírot nem kapok, még fiatal sem. Egy pár ember ígért s nem küld.⁵

Ez részlet Arany Gyulai Pálhoz írt leveléből, a keltezés: „Pest, december 21. 1860”. A szerkesztő gondolatai tehát örökké ugyanazok, a lap mégis elkészül valahogy, amíg elkészítik.

A Nyugat akkor indul már, amikor a városok felrobbannak valósággal. Nagyvárad a világ egyik közepe, Pestről nem is beszélve. A Szépirodalmi Figyelő, és később a Koszorú azonban még a régi világban szerkesztődik, s az ember nehezen állja meg, hogy ne nagyobb falvakat képzeljen el, ahol az írók félhomályban tapogatódnak.

A levélből kiderül, hogy a Szépirodalmi Figyelő „rendes folyóirat” próbált lenni, mindennel, ami egy elitáriánus irodalmi lapba kell. Ha szemlélünk, látjuk, hogy Erdélyi János „aesthetikai tanulmányai” a II. évfolyamban látnak napvilágot, a világirodalmat pedig többen képviselik: a franciák közül Victor Hugo (Szász Károly fordítja), Baudelaire-nek vagy Verlaine-nek viszont nyoma sincs. Puskinból Zilahy Károly fordít a II. évfolyam első számában, Gogol *Köpnöyegét* az I. évfolyam hozza. Shakespeare-ről van már a lapban (Jancsó Lajos tanulmánya és színbírálatok), Shakespeare-től majd csak a Koszorú hoz részleteket.

A műhely lassú. Senkiben nincs meg az a fáradhatatlan pontosság és kommunikációkészség, amely Kazinczyt hajtotta, ő pedig a többieket, és a tér még nem kelti a közelségnek azt az illúzióját, mint a Nyugat idejében, hogy mindenki ott van. A kávéházi élet még nem olyan, mint lesz majd a Japánban, a Centrálban, az Abbáziában.

A Szépirodalmi Figyelőt mintha több kíváncsi tanyán írnák érdeklődő és színvonalas emberek, akik megélték egy szabadságharcot, aztán egy kiegyezést, eltemették Petőfit, reménykedtek és illúziótlanná váltak, ismét felhorgadt bennük a remény, és ismét kiábrándultak, barátok és ellenfelek, akik nem tudnak huzamosabb ideig lap nélkül élni. És minden minősítés közben és ellenére ez a legfontosabb, ez az egzisztenciális igény. A Szépirodalmi Figyelő rövid életű volt, de meg kellett születnie.

5 Arany János Gyulai Pálhoz, Pest, 1860. december 21. = ARANY János *bátrabagyott iratai és levelezése*, Ráth Mór, Budapest, 1889, 314.

SZERKESZTŐSÉGI KERKASZTAL

Arany János
Előrajz

Midőn ez új folyóirat a magyar szépirodalom többi képviselői között megjelenik: oly tért szándékozik elfoglalni, mely nálunk ez idő szerént betöltve nincs.

Tekintve az élénk mozgalmat, mely költészetünk mindkét – folyó és kötött – alakú terményei körül mutatkozik: nem lehet nem örvendeznünk e jelenségen. A lapirodalom terjedése kedvező mértékét nyújtja egyfelől az olvasó közönség gyarapodtának, bizonyítván, hogy mindig egyre növekszik azok száma, kik a szellemi táplálkozás szükségét érzik; másfelől új meg új írói nevek feltünése arról tanúskodik, hogy szépre jóra törekvő ifjaink – talán egyéb munkatér hiányában is – növekedő buzgalommal sereglenek a hazai költészet zászlói alá. De a figyelmes szemlélő azt is veheti észre sőt nem ritkán a közönségből is hallatszik panasz, hogy e szétáradó terjeszkedés nem áll a mélységgel kellő arányban. Rendült vízszinhez látszik hasonlítani, melynek gyűrűi, minél nagyobb kört fognak be, annál sekélyebb hullámot vetnek.

A létező folyóiratok közt egyet sem tudunk, mely feladatául tüzte volna szépirodalmi törekvéseinket folytonos figyelemmel kísérni. Könyv, könyv után jelenik meg, nevek tűnnek föl és el, anélkül hogy valaki fáradságot venne amazok becsét, ezek értékét csak egy szóval is méltányolni; kivéve néhol egy banális ajánlatot, mely mi különbséget sem tesz a műremek s a hivatlan együgyűség első gagyogása közt. Ez nem maradhat így: műveit irodalomban nem szabad így lennie. Józan, méltányos, körülményeinket ildomosán számbavevő bírálat szüksége elutasíthatatlan. Írók és közönség érdeke egyaránt kívánja ezt. Az érdemnek koszorú, a tehetségnek buzdítás, a lelketlen kontárságnak viszszeriasztás kell. S a közönség méltán megvárja az irodalomtól, hogy ez maga tájékozza őt világra bocsátott szüleményei iránt.

E kiáltó szükség az, melyen a SZÉPIRODALMI FIGYELŐ, erejéhez képest segíteni, elszánta magát. Gondjai nagy részét áldozza a megjelenő művek ismertetésére. Ez két külön rovatban történik. Előbb minden művet, nyomban a megjelenés után, rövid jellemzéssel mutat be a közönségnek; azután az egy vagy más tekintetben figyelmet gerjesztőkről tüzetesebb bírálatot ad. Egy külön rovatban a külföldi

szépirodalom jelesebb tüneményeit fogja bemutatni, kisérve saját, vagy a külföldi tekintélyesb műbírák észrevételeivel.

De ez nem meríti ki programját. A műérzék fölgerjesztése, ápolása, kifejtése lévén a cél, hová a lap irányoz, *elméleti* tájékozásoknak is helyt ad az Aesthetika körében. Mindaz, mi a széptan, szépműtan, műtörténet országába esik, tárgya lehet fejtegetésinek. Ezáltal főleg a készülő s kezdő Írókra szándéka hatni, hogy elvégre kihatóljunk az öntudat nélküli naturalismusból.

Óhajtja ezen kívül hazánk tehetségesb íróit egy díszes koszorúba gyűjteni. Költői műveket, (verselt és folyó beszédben), mint más szépirodalmi lapok, rendszeren közöl. Sőt e részben, a mennyire lehet és tere enged, a szokottnál nagyobb változatosságra törekszik. Semmi ága a költői productionnak nincsen kizárva, föltéven, hogy megfelel a művészet igényeinek, és hogy a darab nem igen hosszú. Komoly és víg, pathos és humor egyaránt édes gyermekei a műsának; s mi a komolyságot lapunk irányába, nem a közlendő művek unalmas egyhangúságába helyezzük.

És itt szabad legyen írotársaimat, – azokat is, kikhez magán soraim el nem jutottak – csatlakozásra szólítanom fel. Az ő becses közreműködésük tehet engem képessé, hogy szándékomat valósítsam. Óhajtásom az, hogy e lap irányadóvá s mintegy irodalmi központtá nője ki magát. Nem a lap anyagi, – hanem az irodalom szellemi javáért óhajtóm ezt. Ha ők engem oly művekkel támogatnak, melyeket példányul lehessen mintegy a serdülő nemzedék elé tartani: elérve lesz célom, mely az irodalomé egyszersmind. S e szellemi versenyből ifjabb pályatársaim, a jövő reményei, sincsenek kizárva. Nem a régít az új ellenében, hanem az örök szépet az idő gyarlósági ellenében, akarjuk képviselni.

Még egyet. Lapunk szépirodalmi, de nem divatlap. Képeket s egyéb műmellékletet nem Ígérhetünk, legalább egyelőre. Nem, mintha kifogásunk volna a képek ellen; sőt elismerjük, hogy a szépéret kifejtésére üdvös szolgálatot tesznek, kivált oly országban mint a mienk, hol oly gyéren találkozni a képző művészetek eredeti alkotásaival. De mi lapunk tartalmára óhajtjuk irányozni a ügyeimet. Nem hiszszük, mit a magyar közönségről itt-ott hallani, hogy ez csupán műmellékleteként pártfogolja lapjainkat.

Álljon itt végül a rövid *előrajz*, mikép azt eleve néhány sorban összeállítottuk:

Czélja a lapnak a magyar szépirodalom (műpróza és költészet) esztetikai fejlődését előmozdítani. Eszközli e czélt

I. *Elméletileg*: széptani értekezések, hosszabb, rövidebb tájékozá-
sok, fejtegetések által.

II. *Gyakorlatilag*: 1) Szépirodalmi (prózai és verses) dolgozatok közlése által. 2) Szépirodalmi, úgy hazai, mint külföldi termékek egyszerű, vagy bírálatos ismertetése által. 3) Bármely irodalmi jelenség méltatása által, a mennyiben az aesthesis körébe esik. 4) Az által, hogy a hazai irodalmi, főleg szépirodalmi intézetek – minő a Kisfaludy-Társaság – működését folytonos ügyelemmel kísérendi; valamint a költészettel rokon művészetekre is alkalmilag kiterjeszkedik. 5) Céljaira, hamikor szükségesnek látja, a képző és hangzó művészetek segélyét is igénybe veszi. 6) Rövid napi híreket közöl a bel- és külföldi társas élet, de leginkább az irodalom és művészet köréből.

(1860. november 7.)

Biró Annamária
Kívülállóként szerkeszteni

Ülünk Vincze Ferivel minden kedden a bécsi Józsefváros Café Mercurjában: 2013 január–márciusára érvényes helyzetjelentés. A tulaj román, a pincérnő szintén, ettől függetlenül németül rendeljük a hosszúlépést, általában az örült nő is felbukkan, aki lenyűgöz extrém ruházatával, majd boldogan távozik, ha sikerül elegendő cigarettát összegyűjtenie. Jó ez a távolság, Feri általában hét elején érkezik, fáradt az otthoni nyűgtől, a kutatás pihenés, megnyugtat a város, hamar otthonossá válik az ösztöndíjas lét biztonsága. Így a legjobb irodalomról beszélgetni, a kutatási témáink vázolója után hamar a kortárs irodalom jelenségeinél kötünk ki: valaki díjat kapott, akire nem számítottunk, valakit publikáltak valahol, mekkora despoták a kiadóvezetők, ki mit írt és mit olvasunk. Mi Bécsben, a többiek pedig kellő távolságra, nem függünk szerkesztőktől, lapoktól, kiadóktól, intézményektől, egy ideig minket az osztrák állam fizet. Úgyhogy csak azt mondjuk, amit valóban gondolunk a kortárs magyar irodalomról (nem feledkezve meg nagy sóhajtások közepette az erdélyi szászokról sem). Sok mindenben egyetértünk, csoda is, hogy Bécs kellett ahhoz, hogy találkozzunk, talán ezért hitetjük el magunkkal, hogy jól tudunk majd együtt dolgozni. Adott a lap, a Szépirodalmi Figyelő, de azóta Feri újra Pesten, én Kolozsváron, kérdés, hogy tudunk-e hasonlóan gondolkodni, mint

a bécsi kedd esték idején. Megvan-e a kellő távolság és függetlenség ahhoz, hogy objektíven lássuk és láttassuk az irodalmi jelenségeket?

Feri mindenestre jó szerkesztő, alig térek vissza a valóságos életembe, máris SziF-szerzőként ébredek, 2014-ben pedig egy magam számára is fontos Kolozsvár-recenziót írok az elsősorban magyarországi olvasóknak. Vajon érteni fogják-e, mi a bajom a különböző fórumokon megképződő Kolozsvár-képpel? Értik, nem értik, a szerkesztőség (Pápay György, Vass Norbert, Vincze Ferenc) kolozsvári kiszállást szervez 2014 áprilisában: moderáljam a beszélgetést. Ekkor leszek rákényszerítve, hogy végiglapozzam az előző évek SziF-számain, talán nem szégyen bevallanom, hogy ekkor ismerem meg annak a munkának a jelentőségét, amit a lap köré csoportosulóok végeznek (álljon ez itt mementóként számunkra, szerkesztők számára: sokkal több népszerűsítő kiszállást kellene szervezni). Kellő távolságból nincs különbség Kolozsvár és Várad között, a fiúk bátran szervezik a Kolozsvár-szám váradai bemutatóját is, én viszont túl közel vagyok mindkét városhoz ahhoz, hogy kételkedhesek a vállalkozás sikerében. És elkezdődik ez a közös utazás 2014 áprilisában, megyünk Várad felé, ahová a szerkesztőség több alkalommal is visszatér, bemutatjuk a Határátlépés számot (2014/5) – mert fizikailag is szükség van egy határátlépésre –, majd a dohányzós és múzeumos számot (2015/1 és 2015/2), majd váradai székhelyünket áthelyezve a Moszkvába, a 2016-os év első két lapszámát is megismertetjük a váradai közönséggel. Véletlenül Pesten (jobban mondva, Budán) járok a Vadászat című lapszám (2014/5) bemutatójához, és a vadászoktól elbúcsúzva egy kocsmában rögtönzött szerkesztőségi ülésen találok magam: Gyuri, Norbi és Feri a 2015-ös év tematikáit rakja össze éppen, én pedig a kívülálló magabiztosságával kotyogok néha bele: ez a téma érdekes, a másikat hanyagolnám, amahoz pedig tudnék egy potenciális szerzőt javasolni. Ők pedig – udvariasságból talán – meghallgattak, és egyszer csak szerzővé váltam én magam is, aki addig inkább moderátor voltam.

2017 júniusában pedig egy szír kávézó teraszán, nem messze a Vörösmarty téri ünnepi könyvhéttől, érkezett a kérdés: lennék-e szerkesztő. Hirtelen nem jutott eszembe Arany, mert az általam ismert szerkesztők sehogysem hasonlítottak Aranyra, és nem jutott eszembe a sok hátráltató tényező sem, felelősségről nem is beszélve. Talán meggon- dolatlanul mondtam igent, hisz Arany szerint a lap irodalmi központ, elméleti tájékozódások színtere kell legyen: én pedig sohasem laktam meg a központ közelében sem, meg amúgy is hogy szólhatok bele az

elméleti csomópontok kijelölésébe? A legnagyobb csalódás pedig az, amikor a felkért szerzők éppen nem érnek rá szöveget küldeni, mikor jelentenem kell a főszerkesztőnek a kudarcot, így számomra most még a szövegekkel való pepecselés maga az öröm: van szöveg!

Bécsben kívülállóként azt gondoltam, így látok rá leginkább a kortárs irodalom jelenségeire, most viszont a kívülállóság nehézségeit is érzékelem: hosszas kutatómunka előzi meg a szerzők felkérését, nem látom elég világosan, hogy ki miben a legjobb, mire lehetne rávenni. Számítógépek előtt ülünk mindannyian: de lehet-e lapot szerkeszteni úgy, hogy hiányzik (vagy csak cloudként létezik) az Arany-féle szerkesztői szállás, ahová a lap szellemi részét illető küldemények érkez- nek. Mi látszik fontosnak a pesti kiadói hivatalból (ugyancsak Arany- tól inspirálódva) és hogy tételeződik az Kolozsváron? Egészen biztos, hogy Arany János sokkal megfontoltabb volt, amikor ebbe belevágott, én meg majd próbálok tájékozódni, felkérni, szerkeszteni. A legfonto- sabbnak viszont a közös gondolkodást érzem, így szerkesztőtársaimnak sok közös utazást, lapszámbeutatót kívánok. Ebből a Szépirodalmi Figyelő olvasói profitálnak majd. A bizalmat köszönöm, igyeksem megfelelni.

*Demus Zsófia
És a képregény...*

Röviden összefoglalni, hogy mit is jelent számomra a Szépirodalmi Figyelő és mindehhez kapcsoljam valahogy Aranyt is, lehetetlennek tűnt. Ennél már csak az lenne nehezebb, ha mindezt képregényben kellene megalkotnom 6–8 oldalon keresztül. Várjunk csak...

1. oldal

1. kocka: Kezdjük egy nagytotállal (sic!), a szerkesztőség egy távo- li perspektívából, minden idillinek tűnik. A jobb alsó sarokban egy szövegdobozban a következő felirat szerepelne: „jóval a határidőn túl”. A 2. kockán a történet elszenvedője, jómagam, az íróasztal fö- lött próbálja összefoglalni, mit is jelent neki a Szépirodalmi Figyelő 4–5000 karakterben. Röviden: fogom a fejem a laptop felett. Hogy még drámaibb és hitelesebb legyen, papír és post-it tömbök-hegyek az asztalon.

2. oldal

1. kocka: Egy alak közeledik a szerkesztőség felé balról, a mellette lévő kockán egy másik alak jobbról. Vállukat a táskájukban rejlő folyó-

iratok és könyvek súlya húzza. 3. kocka: Az ajtó előtt megállnak, már mindkettő felismerhető: Vincze Ferenc és Zsávolya Zoltán. Kézfogás, köszönés, néhány szó. Szóbuborékban: Szia, Zoli, te itt? Másik szóbuborék: Szia, Feri, te itt? Ezzel kezdetét veszi egy rögtönzött szerkesztőségi ülés. A 4. kockán képzeljük el egy háromszög formátumot, mely a végzetes pillanatot jelöli. Én a háromszög egyik csúcán, alul, középen az íróasztalomnál, míg a háromszög másik két csúcánál, felül, egy-egy asztalnál a szerkesztők. Mesés kis triumvirátus, még gender szempontból is. Zoli a folyóiratokat böngészi, Feri szúrósan néz rám, és csóválja a fejét. (A fejcsoválás persze technikailag nem biztos, hogy kivitelezhető – átgondolni).

3. oldal

1. kocka: A háromszög megbomlik, csak az én asztalom és Zoli asztala látszik, aki éppen a teáor számokról anekdotázik. Régen mesélt valakiről, aki fejből tudta a saját teáor számait, én pedig nemhogy fejből, de akkor hallottam először erről. Szóbuborékban teáor számok. (Ezt senki nem fogja érteni, csak Zoli). A 2. kockán a helyzet fokozódik: Feri és az én asztalom látszik. Feri továbbra is szúrósan néz, én pedig elmélyülten a monitoromra bámulok. (Nincs szöveg, ne legyen szöveg).

4. oldal

1. kocka: Feri még inkább szúrósan néz, majd egy nagyon intenzív átkapcsolással a következő kockán egyre több Feri jelenik meg, akik – naná, hogy – szúrósan néznek, és még több a következő kockán, a szóbuborékokban kurzív, félkövér feliratok: Hol a szöveg? Nem ezt ígérted... Komolyan, a szerkesztőre kell várni? Mi jöhet még? stb.

5. oldal

1. kocka: Még inkább kétségbeesett arcom látható, sok-sok „hátridő” felirattal a felettem lévő szóbuborékokban, majd a következő kockán egy szuper intenzív kép, a megmentő: Arany János, Supermanpőzban, amint segítségemre siet. (Arany egyébként a Szépirodalmi Figyelő 1860-ban megjelent első számában leszögezi, hogy a lap nem divatlap, ezért nem tartalmaz képeket, egyelőre. Mondjuk ez 2015-ig tartott, míg a közügyrovat helyett már a képregény lépett színre, és ez, úgy tűnik, így is marad, egyelőre.) Mindez csak zárójelben, mert éppen megment.

6. oldal: Itt lehetne egy egész oldalas kép, időhúzás miatt, de ezt majd inkább a végén, ha szükséges. Szóval 1. kocka: Arany megküzd a sok Ferivel, stílusos lenne egy pennával, de nem érzem elég hatásos-

nak. (Erre majd visszatérek) 2. kocka: Hozzám vágja a Kapcsos könyvet, mely itt szimbolikusan az ihlet forrása.

7. oldal

1. kocka: Persze én ezt nem tudom, és eléggé fáj; kis csillagok repkednek a fejem felett, de (2. kocka) valami történik, és lelkesülten írom az összefoglalóm arról, hogy először kritikusként csöppentem bele a SziF életébe, vagy ő az enyémbe, aztán 2015-től a közügyrovatot felváltotta egy újabb közügy, a „mi” közügyünk: a képregényrovat. Most, 2017-ben, a képregény rovat szerkesztőjeként, összegezve az eddigieket, meglehetősen sok kihívást rejtett ez az út, de – úgy gondolom – abszolút megérte. A képregények szempontjából mondhatjuk, hogy egy új platformon, egy irodalmi-kulturális lapban való megjelenés mindenképpen előrelépés és egy jó reklám, ahogy a lapnak is egy új színfolt, a tanulmányrovat után egy pihentető vizuális-narratív állomás, melyet a kritikák követnek. Ugyanakkor itthon még nincs olyan helyzetben a képregény, mint Belgiumban, Olaszországban, Franciaországban, hogy csak néhányat említsek, de az alkotók lelkesek, jó velük együtt dolgozni, tele vannak ötletekkel, még ha a tematika meg is szorongatja őket. Jó látni, hogy egyre elfogadottabb a SziF szerepe és valamilyen szempontból küldetése a hazai képregényesek között. Röviden, a szóbuborékban: „blablable”.

8. oldal: Az egész oldal egy nagyon boldog zárókép, középen Arany-nyal, mert mégiscsak ő a hős, és a többiekkel. Vége (Imre, remélem, jó a méretezés).

*Pápay György
Cím, szavak*

Az ember az esélytelenek nyugalmával rugaszkodik neki a feladatnak, hogy 4–5000 karakterben mondjon valami érvényeset a Szépirodalmi Figyelő (SziF) tizenöt évéről, és abba lehetőség szerint szője bele még Arany Jánost is. De mivel a SziF eddig leghosszabb ideig regnáló főszerkesztőjeként abban a nyolc évben – elmúltnyolcév?! – több szerkesztői bevezetőt is jegyeztem kisebb-nagyobb átalakulások alkalmával, és számos (számtalan) rendezvényen kellett bemutatnom a lapot, talán megengedhetem magamnak, hogy ezúttal csak címszavakban tegyem.

(Címzavakból is megértjük egymást. Én kérek elnézést.)

Arany János. Ha mérnök édesapám nem olvas fel gyerekkoromban esténként a *Toldi*ból, akkor ki tudja, lett volna-e bármi közöm az irodalomhoz. Persze ki tudja, volt-e bármi közöm az irodalomhoz. Mérnök mindenesetre nem lett belőlem.

Floppy disc. Amikor a Szépirodalmi Figyelő rovatvezetője lettem, még kaptam időnként recenziókat flopin. A mai fiatal kritikusok már azt se tudják, mi az a flopi. Az Osiris helyesírásban még benne volt, az új akadémiaiban már nincs benne. Világ, dicsőség? Ugyan, kreatív rombolás.

Szemléző folyóirat. A SziF-nek nem kell pénzt adni, abban úgyis csak másodközlés van. Állítólag hangzott el ilyesmi kuratóriumi ülésen. Az az ülés szerencsére már régen volt, hozzánk pedig sokan írtak olyanok, akik nem tudták, hogy itt csak másodközlés van. Sose árultuk el nekik, sőt volt, akit itt közöltek életében először. Aláírom: nem a szépirodalmi rovatban.

Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár. Ha lenne valaha a SziF-nek emléktáblája, itt kellene elhelyezni, a folyóirat-olvasóban. Ahol nemcsak verseket és novellákat találtunk, hanem egy későbbi főszerkesztőt is. Aki akkor még nem sejtette, hogy... A legnagyobb szerencsémre, teszem hozzá.

Akácfa utca. Ha van olyan, hogy SziF-szerkesztőség, akkor az az Akácfa utcában van. Miközben a SziF-szerkesztőség sosem volt egyetlen konkrét helyen, mióta az Akácfa utcában van. SziF-et szerkeszteni leginkább kávézás-beszélgetés volt remek emberekkel, a legkülönbözőbb helyeken. Minden másra meg ott az internet (lásd még: floppy disc).

Prágai Tamás. Sokat gondolkodtam azon, kiemeljek-e valakit a volt szerkesztőtársak közül. Aztán rájöttem, hogy van valaki, akit nem tudok nem kiemelni, mert nála egészen mást jelent a „volt szerkesztőtárs”. Negyven felé közeledve már tanulja az ember ezt a műfajt, de bevallom, Tamás halálhíre szíven ütött. Talán mert ha az ismeretségi körömből valaki biztosan tagja volt az Örök Fiatal Írók Szövetségének, az ő volt. Világ, dicsőség? Elmúlik, elmúlunk.

Arany János (még egyszer). Arany János bő százötven évvel ezelőtt alapított egy folyóiratot Szépirodalmi Figyelő néven. Ha a folyóiratra nem is, az alapítóra máig emlékszik az utókor. A tizenöt évvel ezelőtt alapított Szépirodalmi Figyelő esetében nem is az érdekelne igazán, emlékszik-e majd az alapítókra az utókor. Hanem hogy ki lesz az a benne szereplők közül, akire emlékezni fog. Egyáltalán miféle utókor (milyen közeg, szcéna, szubkultúra) lesz az, amelyik írókra, költőkre kíván emlékezni, és mégis miféle okokból? A kérdésre visszatérünk százötven év múlva.

Kultúratudomány. Azzal szoktam viccelődni, hogy mindaddig nem értettem, mi is az a mostanság sokat emlegetett kultúratudomány, amíg el nem indult a SziF-ben a tematikus tanulmányrovat. Túl a focus, vadászos vagy videojátékos számunkon már értem. És nem is rossz dolog! Ha újrászületnék, biztosan kultúratudós lennék. Vagy focista, vadász és videojátékos.

Művelt fogorvos. Idáig próbáltam kihagyni, de nem lehet. A SziF indulásakor az volt a deklarált cél, hogy előbb-utóbb ott legyünk a művelt fogorvos várójában. Aztán kénytelenek voltunk rájönni, hogy a kortárs irodalom népszerűsítése nem is olyan egyszerű dolog. Mióta belátuk, hogy a magaskultúra is csak egy (lett?) a szubkultúrák közül, és kinyitottuk a lapot más szubkultúrák előtt, azóta feléjük is könnyebb elvinnünk a magaskultúrát. Én pedig már annak is örülni tudok, ha nem kell ott lennem a fogorvos várójában, legyen művelt vagy akár műveletlen.

Képirodalmi Figyelő (sic!). Ez a másik, amivel újabban viccelődni szoktam, mármint hogy ideje lenne nevet váltani. A képregénnyel foglalkozó tematikus számunk után valaki megírta, hogy tetszett neki a lap, csak nem értette, mit keresnek benne a versek. Mióta képregények is vannak a SziF-ben, legjobb tudomásom szerint még senki sem tette fel a kérdést, mégis mit keresnek benne. Ez nem valamiféle panasz akar lenni, még akkor sem, ha Arany a maga Szépirodalmi Figyelőjének a bevezetőjében azt írta, hogy ez „szépirodalmi, de nem divatlap”, ezért „képeket s egyéb műmellékletet nem ígérhetünk, legálább egyelőre”. Egyelőre; aztán eltelt százötven év. És eltelt tizenöt. (Utolsó visszautalásként: lásd még floppy disc. Állítólag Arany sem tudta, mi az a flopi.)

Folyt. köv. Látható tehát, hogy van némi szerves fejlődés. Na jó, alakulás. Én meg mióta nem vagyok a szerkesztőség tagja, azóta vezettem már lapszámbejelentő estét, ahol szokás szerint nekem kellett elmondanom a legfontosabb tudnivalókat a SziF-ről. És most meg is kellett (volna) írnom. Vagyis nem olyan könnyű szabadulni innen, szervesen alakul ez is. A lényeg, hogy hajrá, volt és több-mint-volt szerkesztőtársak! Még tizenötöt, legyen az lapszám vagy év, tetszés szerint. Nagy elődök vállain állni és onnan előre tekinteni jó mulatság. Majdnem azt írtam: férfimunka.

És persze nem fértem bele az 5000 karakterbe.

Vass Norbert
Útonállók, rocksztárok, rőzsegűjtők

A Debrecen Plázában tanakodunk Pápay Gyurival és Vincze Ferivel. Kint vad bihari szél tépi a szürke sugárutakat, idebent melengető bevásárlóközpont-fények, százsámra színes kirakat, ezer tükörfelület. A folyosói édességes mellett ácsorgunk, mert megkívántunk egy kis desszertet. A pult üres. Kinézzük az árut és fejben fel is szorozzuk a kiválasztott termék dekagrammra megadott egységárát, az idő ezzel is megy, aztán unalmunkban a szomszédos bioszappanos kínálatát is végigillatoljuk. Hosszú percek telnek el. A sokadik után mind úgy érezzük, ettől fogva végképp nem érhetjük már be holmi saját márkás nápolyival a szupermarketben, nekünk a kiszemelt guszta nugát kell. A záróra közeleg, a kiszolgáló viszont sehol. Számtalanszor meggondoltuk már magunkat, épp indulnánk, amikor a mozgólépcső tetején megpillantunk egy vékonydongájú, sápadt srácot. – Jövöök! – kiabálja és kezeit a farmergatyájába törölgetve felénk tart tényleg. Elnézést kér, de összevett ezekből a szarokból mindent – mondja – és egy kis hasmenése lett most. Hátbaszdmegdejő! – gondoljuk akkor eszement gyorsan és egyszerre, és nézünk egymásra meg az édességekre tanácsalannul, némán, hogy akkor most mi. Aztán köhintünk kettőt és kérünk. A lapszerkesztő türelmes és állhatatos, a lapszerkesztés azonban egyáltalán nem veszélytelen. A lapszerkesztés gyakorlatában egymásnak feszül olykor étvágy és kiszolgáltatottság.

Tűzfát gyűjtünk a visegrádi Mogyoró-hegyen (ezúttal is Pápay Györggyel és Vincze Ferencsel hármásban), hogy jó parázs ropogjon

Eronim Mox lecsója alatt.¹ Épp olyan ez is, mint a soron következő lapszámba gyűjteni össze a szövegeket és remélni, hogy az összhatás belobban, meg abban is bízni, hogy se nem sózzuk el, se nem lesz ízetlen, amit főzünk.

Lapot szerkeszteni főzőcskézés, lapot bemutatni gasztronómiai kaland. Átbukva a Királyhágón, csorbát és miccset enni, a Mosoni-Dunától pár száz méterre harcsapaprikást kóstolni, albínókolbászt reggelizni Váradon, aztán gyömbéres sört inni rá a kolozsvári Insomniában, és elfelejteni a Pázmány Mikszáth téri épületébe vitt Fornetti pogi szárazságát, meg a Kálvin téri Tao csípős csendjét. Talán épp az ingben-szövetkabátban vásárolt kannás bor társaságában, amihez műanyag poharakat is kérünk és kapunk az éjjelnappaliban a pénztárosnő elnéző-sajnálkozó félmosolya mellé.² Egészség!

Lapot szerkeszteni utazás. És most nem a fentebb sorolt lapszámbejelentők alkalmával megtett kilométereket mondom, hanem hogy minden tematikus blokkra egy-egy csoportkultúra, színtér, tájegység, problémagóc mélyére tett kirándulásként érdemes gondolni. Más kérdés – de egyáltalán nem biztos, hogy az előbbitől teljesen független –, hogy a SziF-számok ötletei javarészt utazások alkalmával körvonalazódtak az elmúlt pár évben. Hiába, a lapszerkesztés együttlét.

Nincs egymástól két annyira távol eső foglalkozás, mint a rocksztároké és a lapszerkesztőké. Egy szempontból, egy hangyányit hasonlítunk egymásra mégis. Abban tudniillik, hogy míg a kenyerüket könnyűzenei előadó-művészettel keresők gyakran a turné unalmas délutánjain/álmatlan éjszakáin kezdik skiccelni az újabb dalokat, úgy a lapszámötletek vázai nálunk is akkor készülnek javarészt, amikor utazunk. Akkor, amikor a már meglévő produktumot mutatni megyünk. Az úton sem állunk le, a folyamat fenntartja magát.

A lapszerkesztés lelki gyakorlat. Abból a szempontból legalábbis mindenképpen, hogy tapasztalataim szerint, amíg egy szöveget tisztogatók, elhallgatnak a fejekben a démonok. Kíváncsiak ők is. Tisztában lehetnek vele, és kellőképpen respektálják is, hogy lapot szerkeszteni

1 A Szépirodalmi Figyelő 2015/3. számában jelent meg a lap „szakácskönyve”, amelybe étel- és életrecepteket jegyeztek a szívünknek különösen kedves szerzők. Ennek a lapszámnak a bemutatójára kaptunk lehetőséget a Fiatal Írók Szövetségének nyári táborában, a Visegrád közeli Mogyoró-hegyen. Ott gyűjtöttük a rőzsét és főztük Mucha Attila vezetésével a lecsót.

2 A Szépirodalmi Figyelő 2017/4. számának tematikus blokkja a punkról szól, úgy gondoltuk ezért, a lapszám bejelentőjére egy üveg alsópolcos koccintós fehérborral készülünk. A fogadótérben elhelyezett ital a beszélgetés végére hiánytalanul elfogyott. Válgék olvasóink egészségére!

megszállottság. Ezt semmi nem mutatja jobban annál a számomra mindig megkülönböztetett koncentrációt igénylő részfeladatnál, amit a láb-jegyzetek formaruhába öltöztetése jelent. Lapot szerkeszteni pepecselés. Olyasféle tevékenység, mint adventi kalendáriumot állítani össze. Helyeket hagyunk ki (csokoládé helyett) szövegek számára, és izgatottan várjuk, mivel ajándékoznak majd meg a szerzők. Adventről szólva arról sem szabad hallgatni, hogy lapot szerkeszteni örök várakozás.

Közben meg lapot szerkeszteni kéj is. Van ugyanis annak valami különös szépsége, amikor papíron lát viszont az ember szövegeket. Lapon látni szöveget? Na, igen: lapot szerkeszteni régimódi elfoglaltság. Arany János negyvenhárom volt, amikor belefogott. Komolyan gondolhatta. Annyi idősen az ember nem kezd olyasmibe, amiben ne hinne egészen. Az utóbbi százötvenhét évből összesen tizenhétben jelent meg a Szépirodalmi Figyelő. Túl óvatosnak fognak talán tartani, de figyelembe véve, hogy pár éven belül robotkutya hozza majd be a postaládánkból a sajtót, most mégis azt kívánom: az elkövetkező százötvenhétben legalább ennyit éljen még a SziF. Éljen!

*Vincze Ferenc
Figyelünk!*

Valamikor 2011 őszén történt, hogy a Szépirodalmi Figyelő akkori főszerkesztője megkeresett és beszélgetni hívott. Pápay Gyuri semmit nem mondott előre a terveiről, így gyanútlanul ültem le vele kávézni, és mikor előjött a farbával, hogy voltaképpen a kritikarovat szervezésére szeretne megkérni, kicsit meglepődtem és meg is ijedtem. Annak idején, 2011 őszén éppen úgy gondoltam, hogy nem kell erőltetni ezt a szerkesztősdi dolgot, és hogy a szerkesztő legnagyobb ellensége a szerző, meg különben is, a francnak hiányzik, hogy kéthavonta megharcoljak hat kritikussal, hat szöveggel és minden egyébbel, ami ezzel jár. Mondtam is Gyurinak, gondolkozom egyelőre az ajánlaton. Aztán elég sokáig gondolkoztam, húztam az időt, hátha talál Gyuri valaki mást, de aztán egy ködös decemberi délutánon Gyuriba és Zsávolya Zoliba botlottam a Főszabó folyóirat-olvasójában, ahol éppen szemléztek az urak. Beszorítottak két polc közé, egyik oldalon Gyuri magasodott (mint ezt később Kara, a kolozsvári Helikon főszerkesztője elmondta, Gyuri mester egyike a Kárpát-medencei magyar folyóirat-főszerkesztők legmagasabbikának), a másik oldalon

Zsávolya Zoli vigyorgott kajánul, menekülni nem lehetett, és hát elvállaltam a kritikarovatot.

Jó döntés volt, az egyik legjobb, amit kis irodalmi pocsolánkban meghozhattam. A SziF kritikarovatát szerkeszteni nem feltétlenül hálas feladat, a kritikusokat ostromolni, a határidőt betartatni nem egyszerű, nem örömteli és nem feszültségmentes. Minden könyvről – ahogyan annak idején Arany hirdette – számot adni nem tudunk, viszont a „figyelmet gerjesztőkről tüzetesebb bírálókat” adunk, legalábbis azokról a kötetekről, melyeket ilyen gerjesztőknek vagy lehetséges gerjesztőknek gondolunk. Sőt, néha azokról is, melyek semmilyen figyelmet nem gerjesztenek, inkább lankasztják azt, viszont úgy vélem, erről is szólni kell, ahogy a jót és kiemelkedőt, úgy a lankasztót és szart sem szabad elhallgatni.

Sokáig tartotta magát a SziF háza táján a mondás, hogy a lapot úgy szükséges pozícionálni, hogy a művelt fogorvos várójában megtalálja az irodalmat szerető páciens. Nem erősen hittem ebben, ahogyan azóta sem nagyon hiszek ebben, de mindenesetre már nemcsak az irodalmat szerető, gyökérkezelésre váró páciens a célközönség. Immár abban is reménykedünk, hogy a kultúratudományos érdeklődésű képzel betegünk is szívesen veszi a kezébe, sőt, ha már kultúratudomány, akkor azt sem hallgathatjuk el, hogy a SziF-ben is lezajlott a képi fordulat, és ahogy magasra nőtt exfőszerkesztőnk mondogatta volt kissé ironikusan, már nem is szépirodalmi, sokkal inkább képirodalmi figyelő vagyunk, jellemsen ez bármit is. És ugyan fanzinná még nem váltunk, de ráléptünk a képregényeket közlő lapok útjára. És ezzel nehezített pályára, mivel a szerkesztés és a határidők újabb horizontjai nyíltak meg előttünk.

Amúgy sem egyszerű SziF-et szerkeszteni, lám, ezt a virtuális szerkesztői kerekasztalt sem volt egyszerű összehozni, természetesen Arany készült el elsőként, és e sorok írásakor még mindig csak reménykedni tudok, hogy minden szerkesztő időben – ah, nem, abban tényleg nem hiszek – megírja a megírandót. Ahogy Arany is írta hajdan Gyulainak: „Egy pár ember ígért s nem küld.” [Zsófi, úgyis megvárunk!] Pedig így, hogy 15 éves a Szépirodalmi Figyelő új folyama, és hogy 200 éves lenne a jó Arany, mégiscsak jó volna időre megjelenni. A határidő nagy mumus, senki sem szereti, némely szerzők egészen nagyvonalúan kezelik a dolgot, mintha egy képlékeny, lángostészta hasonlító entitás volna, melyet addig nyújtunk, amíg csak lehet. És ezzel idegszállaink is nyúlnak, bár nem idegeskedünk már fölöslegesen. Legalábbis látványosan nem.

Szóval a virtuális szerkesztőségi kerekasztalról jut eszembe, hogy amiként szerkesztőségi asztalunk sincs, úgy hagyományos szerkesztőségi ülésünk se igen. Mindenkiel másképp szerkesztjük a SziF-et. Demus Zsófiával általában az Akácfa utcában lévő szerkesztőség ajtajában két cigi között dől el a képregényrovat sorsa, Vass Norbival többnyire telefonon [Utazunk kéne ismét, Norbi!], holott korábban debreceni vagy éppen kolozsvári/nagyváradai kiszállások közben születtek a legújabb és legjobb ötletek. Egy hajdani határátlépés tematika éppen a román–magyar határ senkiföldjén ötlött az eszünkbe az útveleinkre várakozva, és a hely szelleme még Pápay Gyurit is azonnal meggyőzte a tematika hasznosságáról. Azon a kolozsvári lapszámbemutatón, ahol volt pofánk [Volt hát, ugye, Ancsa?!] Pestről érkezvén bemutatni a SziF Kolozsvár-számát, Bíró Ancsa vezette a beszélgetést, aki mint a SziF legújabb és legfrissebb szerkesztője az azóta eltelt idő alatt szinte észrevétlenül épült be a szerkesztőségbe. Ancsával többnyire Kolozsváron, néha Gyalun szerkesztünk, és nem csak telefonon. És Zsávolya Zoli, akivel elvileg a Főszabó folyóirat-olvasójában szerkesztjük a szemle-rovatot, a gyakorlat viszont inkább azt mutatja, hogy az egyetem folyosóján órákra igyekezvén, elhaladtunkban ígérünk és fenyegetőzünk, hogy holnapra, holnaputánra, de legkésőbb jövő hétre tényleg készen lesz a szemle. És Zolee mindig megcsinálja! [Zoli, tiéd a következő bemutató!]

És ha már mindenki leadott mindent, és a szerkesztők jóllakott óvodásként vigyorognak, akkor kezdődik a második menet. Ekkor lép színre Csillag Pista, Kovács Emőke és Arany Imre. Nélkülük nincs SziF, nem is lehet. Az olvasószerkesztő, a korrektor és a tördelő triumvirátusa még annyi mindent észre szokott venni, hogy néha éghet a szerkesztők arca, a szerzőkéről inkább nem beszélek. És természetesen legkorábban összeszedett késést rajtuk veri le a főszerkesztő, mert minden most kell, lehetőleg tegnapra. De legkésőbb éjszaka. Na jó, hajnalig!

Nos. Hogy milyen volt a régi SziF, azt tudjuk. 157 éve Arany kitett magáért. Hogy milyen az új évfolyam?! Azt a lapszámbemutatókon Pápay Gyuri szokta volt elmondani, reménykedem, most is megteszi. [Kösz, Gyuri!] Vajon Arany ilyennek álmodta a majdani SziF-et? Nos, ezt nem tudom, de mindenesetre figyelünk rendületlenül.

Zsávolya Zoltán
„Állandóság a változásban”

Lapszámbemutató haknikra emlékszem... Pódiumhaknikra. De már csak emlékszem. A lapszerkesztés egyáltalán nem hakni, ám a lapszámbemutató néha az. Vagy inkább gyakran. Legalábbis nekem. Talán ezért nem hívnak mostanában lapszámbemutatók szereplőjének, legalábbis ennél a folyóiratnál, mert így fogom fel... *Szmájli*.

Mintha most lett volna, hogy 2012-ben a Szépirodalmi Figyelő „fennállásának” (kedves, profánabb szavammal: *működésének*) 10. évfordulóját „ünnepeljük”, illetve *emlékezünk meg* róla, nyilvános fórumokon is, szerkesztőségileg – legalábbis az „új folyaméról”, mert 1999–2001 között létezett már az ő-s-SziF, Papp Endre főszerkesztésében. És lám, már itt is van a 15. esztendő jubileuma... Ami, persze, nem csoda, hiszen 5 esztendő nem a világ. Összességében nettó 15 azonban már egy kicsit igen.

Főleg egy folyóirat életében, és főként Közép-Európában, ahol szinte kötelező jelleggel illik megállapítani: eléggé mostohák a feltételek. Ráadásul, ha az említett „ős-SziF”-fel a laptörténetet bruttósitom (cselekedtem ilyesmit már 2012-ben is, akkor egyedüli megemlékezőként), az lassanként 20 évfolyamot jelent. (Az aktuálisan élő évfolyam mindig az eggyel többedik, mint a megjelenés kezdetétől számítva mérhető, éppen kerekén kitelt esztendők mennyisége – jól tudja ezt, aki „periodikumokkal” foglalkozik...) A legalábbis „kamaszkorúnak” vagy akár már „fiatal felnőttnek” nevezhető orgánium kapcsán olyan kérdések kezdenek most foglalkoztatni, vajon létezik-e majd 5 esztendő múlva is még a SziF? Milyen lesz közelebbi arculata? Én résztvevője leszek-e a szerkesztőségének? *Élünk-e akkor egyáltalán?* – folytathatnám, mint a szerkesztők legidősebbike, aki már a legutóbbi közös számvetés pillanataiban tényszerűen állapította meg magáról, miszerint a kezdettől fogva (s már csak ezért is) a legrégebben pontosan ugyanazt a tevékenységet végző tagja a csapatnak... Ez az „ugyanaz” pedig az utánközlő szemle-rovat gondozása, koordinálása.

Ezen a ponton kell hangsúlyoznom – talán mert a 2012-es jubileum alkalmát nem használtam ki ilyen irányú védekezésre –, hogy nem egyedül én *szerkesztem* az egyes lapszámokat máig nyitó szemlét. Holott amióta csak létezik, azazhogy a mai formájában létezik (2002-től), azóta kapcsolódik hozzám; azóta *hozzám* – mások mellett, persze, ámbár időszakonként eddig mindig cserélődő mások mellett – folyamatosan

kapcsolódik. Éspedig hol külön jelezve az impresszumban rovatilleté-
kességként, hol nem. (Tavaly például nem, az idén például megint
igen. Jövőre...) Mindegy, hiszen egyrészt a többi rovat előkészítési
felelőssége kapcsán is hasonlóan alakult az idők során megnyilvánítás
és „diszkrécio” dinamikája, másrészt pedig a kifelé irányuló kommu-
nikáció keretei között úgyis nyilvánvaló kisméretű irodalmi életünk
számára, hogy a SziF-esek közül ki kér anyagot egy-egy folyóirat szer-
kesztőségétől: tájékoztatást a (tényleges) megjelenésről, az esedékes
lapszámot magát (akár print-, akár nyomdai pdf-formátumban), egy-
egy szerzőjük elérhetőségét (ritkábban). Ennek ellenére határozottan
jelenthetem ki, miszerint nem én egy személyben vagyok a „felelős”
azért, ha némely fontos és főleg magát fontosnak gondoló, sokat pub-
likáló alkotó írása nem szerepel utánközlésként a kéthavi rendszeres-
séggel megjelenő lapszámaink mindegyikében... Sőt, akár még min-
den évfolyamában sem! „Feldolgozott folyóiratunk” körülbelül 60 van
(csak amiről az impresszumban jelezzük, hogy „figyeljük”), számon-
ként 8 írást választhatunk ki utánközlésre, évi 6 lapszám mellett az
pontosan 48 szöveg. (Hacsak nincs valamilyen speciális „akció”, mint
néhány éve a drámaszám volt, amikor is 8-nál kevesebb párbeszédés
szöveg alkothatta a szemlélt.) Nem *lehet meg* tehát minden folyóiratunk
évente, s még kétfévente sem, mert egyik-másik lap viszont időnként
visszatér a benne esetenként, éspedig kiszámíthatatlanul ismétlődve
felbukkanó *kiemelkedő szövegtelejesítmény* okán... Így aztán nagyjából
3 év *folyamán* „garantálható” csak, hogy minden egyes borítón feltün-
tetett lap szerepelni fog a szemlében. Már hogyha van benne „olyan”
anyag, legalább időnként. És ha aktuális száma valóban megjelenik
a szükséges „szemlézési időszakban”. Legalább időnként... (Lehető-
leg mindig.)

Ez, az éppen „aktuális szemlézési időszak”, no meg az úgynevezett
„vetésforgó” volt az egykori, SziF-lapszámokat bemutató haknik leg-
kritikusabb, egyszersmind legkidolgozottabb és módfelett bejáratos
momentuma. Adott pillanatban csak egy szemhunyorítás a főszer-
kesztőtől, és máris belefogok a rovatom – közösségi! – „gyártásának”
részletezésébe. Nem (volt) könnyű. Érzékeltetni. A „3 év alatt garan-
tálható” = a „vetésforgó”, a már említett „esedékes szemlézési periódus-
duson” meg azt értem, hogy kéthavonta az előző 2 hónap folyóiratter-
mésére visszatekintve (valóságosan *szemlélzve*) nem árt, ha például tétre
fizikailag is hozzáférhető már egy-egy őszi lapszám... És így tovább.
Némi monotonitással, de szeretettel, türelemmel, érdeklődéssel folyó-

irat-kultúránk iránt, amely eleve „kiirthatatlan”, épp ezért nem is ér-
demes megpróbálni kiirtani...

A szemlerovat mindig hátrafelé tekint. Másban meg nyilván előre-
felé kell nézni, sőt, még *reménykedni* sem árt a lapszerkesztés világában.
Ugyanakkor a számvetés újabb alkalmával újabb visszatekintés dukál.
– Mit emeljek ki? Nos, 2008 óta lépett be a mindig alkalmazkodó,
tematikusan rugalmas című tanulmányrovat, amely mintegy a Szép-
irodalmi Figyelő „kulturatudományi fordulatának” letéteményese.
Nekem itt találhatóak a legnagyobb meglepetések, az igazi irodalmári
ínyencfalatok egy-egy frissen megjelenő SziF „hasábjain”, még hogyha
az éves tervező értekezleteken természetesen már értesültem is nagy
vonalakban, hogy ezen a téren mi várható az adott évfolyam 6 számá-
ban. Míg tehát a szemle immáron másfél évtizedes állandóság a jó-
formán szüntelen változásban, addig a tanulmányrovat lapszámról
lapszámrá igazi változás az alapvetően mégis érvényesülő állandóság
világában. *Gyakorlati* függvénye a kritikarovatnak (egy időben több-
féle kritikai rovatnak). A komoly „tanulmányos” változást hozó újabb
főszerkesztők ugyanis eddig mindig a kritikarovat mezején léptek be
eredetileg a szerkesztőségbe: Pápay György csakúgy, mint Vincze
Ferenc. Jósolni nehéz, nem is kell, nem is akarok. De a kritikarovat
jelenlegi gondozója Vass Norbert...